

Móra Ferenc
Múzeum Szeged

A Csongrád Megyei Önkormányzat Megyei Múzeuma

A MÓRA FERENC MÚZEUM HÍRLEVELE

2007. október

Öt esztendő száz napja

Helyzetkép – igazgatói nézőpontból

A Csongrád megyei múzeumi hálózat vezetői posztjára beadott pályázat nyilvánvalóan nem tartalmazott ütemezést az első száz napra. Ezáltal a száz napok divatja véletlenszerűen kerülhet fókuszba az új megyei múzeumigazgató, dr. Zombori István beiktatásának dátumától. Miután a Móra Ferenc Múzeum Hírlevele bő negyedévvel a hivatalba lépése után jelenik meg, a mindennapi munkából szűkösen kiszakított interjú-idő ezt az időszakot teszi mérlegre. A részletes elemzés igénye nélkül nézzük, hogyan érzékeli dr. Zombori István e kezdeteket.

– Azt mondhatjuk, hogy meleggátlás volt. Egyik nap még Horváth kolléga volt a poszton, a másiktól pedig én és az ügyek egy pillanatra sem álltak meg. A múzeum nem olyan munkahely, mint más, ahol a nyár a nagy pangás ideje. Ásátások és különböző kiállítások lévén a dolgok kellős közepébe csöppentünk bele, hiszen számos olyan feladat volt, amit azonnal át kellett látni és meg kellett oldani. Gondolom, hogy ez jól sikerült. Harmincnégy éve itt dolgozom, nem nagyon kellett ismerkedni. A saját osztályom vezetése mellett a különböző területek jó részét is láttam. Ami nyilván újdonság volt, azt a munkaügyi, adminisztratív illetve a pénzügyi dolgoknak a részletei és egésze jelenti, amit én addig egy osztály vezetőjeként csak részben láttam. Igazgatóként számomra a meglepetés erejével hatott, az a régészetnek a rendkívüli nagy kiterjedése a kulturális törvényből következően.

Ha ugyanis a megyében bárhol, bármiféle földmunkára, építkezésre kerül sor, akkor annak előzetesen egyfajta régészeti felülvizsgálása, vagy a munkálatok folyamán bármiféle leletek előkerülése esetén a feltárása kötelező. Ma már tehát, időzójelben „nincs szükség” az autópálya munkálatokra, e nélkül is az év tizenkét hónapjára a régészeknek egyfajta hatósági feladatuk van. Ez a régészek munkáját mind a létszámban, mind a munkaidőben jelentős mértékben leköti. A különböző nagyobb beruházások, mint a most lezáruló, felgyői hulladéklerakó terület régészeti munkálatai, továbbá a Mol által tervezett és a megyén végighúzódnó vezeték, vagy a szintén a közeljövőben aktuális témát jelentő, M5-ösről Románia felé, Szegedet, Makót elkerülő 43-as útnak a megépítése és ennek a régészeti munkálatai kiváltképp nagyszabású munkákat jelentenek. Úgy gondolom az eltelt hónapokban a régészek tevékenységéről árnyaltabb, részletesebb képet kaptam, ami min-

denképpen több és nagyobb kiterjedésű, mint amit én korábban erről az egészről gondoltam és hittem. Tovább lépve: volt alkalmam áttekinteni az egyes osztályok teendőit, az ott lévő létszámot, az egyes munkatársak közti munkamegosztást. Meglátogattam a vidéki múzeumokat, a múzeum raktárhelyzetét is megvizsgáltuk és úgy gondolom, hogy ezek időarányosan jól képpen vannak. Mi több, jól is haladnak a dolgok e téren.

Lezártuk a ROP pályázatot, a múzeum átalakítását, ami ugyancsak jelentős állomás. Ugyanakkor máris elkezdődött a maki múzeum állandó kiállításának a pályázatátása illetve a megrendezése. További két nagy szabású pályázatot nyújtottunk be az elmúlt napokban, az úgynevezett norvég pályázat keretében. Az egyik a Móra Ferenc Múzeum épületének, külső homlokzatának illetve tetőszerkezetének a felújítása 660 millió Ft értékben, a másik a tervezett néprajzi állandó kiállításra vonatkozó pályázat, 80 millió Ft. értékre.

Ez nem kis feladatot rótt azokra, akik ennek az előkészítésén fáradoztak és itt alapvetően a múzeumi stáb dolgozik. Számomra büszkeség és öröm, hogy ez a csapat az ilyen pályázatok elkészítésére alkalmas. Ha hozzávesszük a megnyert pályázatok realizálását, tehát az effektív munkák végzését, a kapcsolódó pénzügyi, adminisztratív feladatok kiváló szintű teljesítését, akkor igazán elégedettek lehetünk. Nem jellemző egyébként a megyei múzeumi szervezetekre, vagy a hasonló kulturális intézményekre, hogy döntően saját stábbal így tudnak végigvinni ilyen nagyszabású pályázatokat. A múzeum 250 milliós ROP pályázata záróünnepségén a VÁTI Kht. vezérigazgatónője mondta, hogy nagyon örül, mert ilyen jó, eredményes partnerrel dolgozhatott és a jövőben is bármikor szívesen dolgozik együtt velünk. Úgy gondolom, ez nem csupán udvariasság volt, hanem valóban a kollégáink munkáját minősíti.

Az ilyen nagy pályázatokat különösképpen fontos olyan színvonalon és megelégedésre lezárni, hogy utána ugyanattól a féltől a jövőben is számíthassunk jó együttműködésre. Úgy vélem, hogy nem csak ebben a ROP pályázatban, hanem az egyéb helyeken, beleértve a Nemzeti Kulturális Alapot is, a mi múzeumi szervezetünknek jó hírneve van.

– *Mások a hangszólyok egy külső interjújában, mint egy intézményi összmunkatársi értekezleten, vagy egy olyan fórumon, mint a mú-*

zeumi hírlevél. A külső kép árnyalása túlbangsúlyosnak tűnhet belülről nézve és esetleg a még nem eléggé ismert és értett virtuális múzeum ürügyén is tartanak néhányan attól, hogy a szakmai munka, vagy a külső, intézményi szakmai kapcsolatok rovására megy ez.

– Az egyik legfontosabb tapasztalatom az volt a három hónap alatt, hogy a cégen belül nagyon hangsúlyos feladatunk a munkatársak rendszeresen meghallgatása. Óhatatlanul különböző konfliktusok, érdekellentétek csapódnak le egyes személyek, egyes osztályok között, illetve osztályokon belül is. Gondolom az igazgató egyik feladata, hogy ezeket meghallgatva, a dolgokat mérlegelve próbáljon valamiféle olyan intézkedést hozni, ami a múzeum számára jó. Ebből következik, hogy szükségszerűen nem mindig, minden döntés jó az egyes személyeknek, helyenként talán még egy-egy osztálynak sem, de a múzeum egészének az érdeke a döntő, illetve a múzeumon belüli helyes és megfelelő arányok fenntartása és ennek a biztosítása az igazgatónak az egyik legfontosabb feladata. A kérdésben továbblépve: a 21. században megkerülhetetlen számunkra, hogy a számítástechnikai eszközök alkalmazásával a múzeumban őrzött anyagunkat a nagyvilág elé tárjuk. Ami az új technikai lehetőségek következtében nem csak azt jelenti, hogy a látogató elé, aki idejön, hanem az, aki meglátogat bennünket a világhálón. Tehát ezért, az internetes rendszerre alapuló honlapunknak a kialakítása, fejlesztése és napi szintre ho-

zása és a különböző gyűjteményeknek és kiállításoknak az itt történő bemutatása nagyon fontos. Lehetővé fogja tenni, hogy Magyarország bármely részéről és szeretném hinni, hogy a határokon kívülről is meglátogassanak minket és hogyha ezt a színvonalat megfelelően tudjuk biztosítani és ezt így tudjuk közzétenni, akkor az itteni látogatóink száma is ugyanolyan jelentősen gyarapodni fog, mint a valós kiállításaink révén az elmúlt időszakban az össz-megyei látogatók száma.

– *A tudományos kapcsolatoknál nagyon sokszor a személyes kapcsolatok a döntőek. Intézményi szinten segíthet-e mondjuk egy virtuális múzeum a múzeumi kapcsolatok építésében?*

– Feltétlenül, mert a személyes kapcsolatok azok intézményes kapcsolatot is jelentenek, de a legjobb barátság és személyes kapcsolat mellett is sokszor nem tudjuk, hogy egy velünk szemben álló múzeumi régész, néprajzos, történész kollégának, legyen akár igazgató, mi van a múzeumban. Egy-egy találkozás néhány órája alkalmával ezt nincs is alkalom megfelelő módon megismerni ugyanakkor az ember délután, vagy este a számítógép előtt ülve olyan dolgokra bukkanhat, hogy azt mondja, jé ezt nem is tudtam. Úgy gondolom, hogy ez a fajta ismeret terjesztés, önmagunk bemutatása és ebből elvárólag mások, más helyről való megismerése ebben jelentős mértékben segíteni fog.

B. P.

Tízmilliós ajándék a Móra-múzeumnak – szabászat és viselettörténet

Ördög Ferenc férfiszabó jóvoltából tízmilliós értékkel gyarapodott a Móra Ferenc Múzeum. A szegedi férfi ügy döntött, azzal ünnepli 60. születésnapját, hogy az elmúlt négy évtized során összegyűjtött szabászati, öltözködés és viselettörténeti kollekcióját a Csongrád Megyei Önkormányzat Múzeumának adja. A gyűjtő biztos benne, a tízmilliós értéket képviselő anyag jó kezekben lesz a Móra-múzeumban. A közgyűjteményi elhelyezésnek köszönhetően a következő generációk megismerhetik, milyen is volt felmenőik korának divatja.

Az ajándékba adott szabászati gyűjtemény a következőket foglalja magában: ódon varrógépek és szabóollók, gyűszűk, régi értékes szövetek, próbababák, az egykori szegedi varrók által készített múlt századi polgári viseletek, mesterlevelek, cégtáblák, oklevelek, megsárgult lapú divatlapok és szakújságok. Szintén része az adománynak több tízezer a kor lenyomatát magán viselő gomb és százötven kilométernyi különböző cérna. A most a megyei múzeumba került cérnát, ha kibontanánk és letekernénk, akkor a Szeged táblától a Ferihegyi repülőtérig érne a cérna.

Ördög Ferenc amennyiben részekre szedné a közel félévszázad alatt összegyűjtött kollekciót és úgy adná el a hazai és európai műgyűjtőknek, akkor valószínűleg tízmillió forint feletti összeghez jutna. Mivel az egykori férfiszabónak e gyűjtemény a szenvedélye, ezért a pénznél fontosabb számára, hogy egyben maradhat az anyag.

Az egész országban ilyen mennyiségű és minőségű szabászat-viselettörténeti kollekció nincs még egy, így valóban elmondható, páratlan gyűjteménygyűttes tulajdonosává vált most a Móra Ferenc Múzeum. Az ajándék egy része már most is látható a Csongrád Megyei Múzeumok történeti kiállítóhelyén a múlt századok divatirányzatait bemutató kiállításon, de az ott bemutatott darabokon kívül még számos további tárgy alkotja az ajándékot, mely az utóbbi évtized legnagyobb értékű Csongrád megyei múzeumi adománya.

Otthon, a múzeumban

Dr. Bárkányi Ildikó

Másodéves néprajz szakos egyetemi hallgató voltam, amikor a budapesti Néprajzi Tanszék tanulmányi kirándulást szervezett Szeged környékére. Ennek a kirándulásnak része volt a múzeum megtekintése is. Tanáraink példaként emlegették a szegedi néprajzi gyűjtemény rendezettségét, a raktár áttekinthetőségét, amelyet a látogatás után valóban elismertünk. Ma is előttem vannak a műtárgyakkal példás rendben megrakott falpolcok, amelyek között Lele József kalauzolt bennünket, őszinte lelkesedéssel. A szegedi múzeumot látogatóként patinás, tekintélyes intézménynek tartottam korábban is, a kiránduláson tapasztaltak pedig megerősítették ezt a véleményemet. Korábban, középiskolás koromban inkább a csongrádi múzeumban fordultam meg sokszor. Ismertem a múzeumalapító Tari Lászlót, aki a régészeti leletek leltározásához keresett segítséget a hetvenes évek derekán. Megvallom, engem jobban vonzott a népélet kutatása. Több honismereti diáktáborban vettem részt: ezekben a táborokban ismerkedtem meg a néprajzi gyűjtés alapjaival, Juhász Antal, Felföldi László és Juhász János útmutatásával.

Egyetemi tanulmányaim utolsó évében, amikor javában kerestük az elhelyezkedés lehetőségét, első utam Szegedre vezetett. Az első munkahelyem mégsem a Móra Ferenc Múzeum lett. 1985-ben kaptam itt állást, Börcsök Vince bácsi (akit sajnos személyesen nem ismertem) helyére kerültem, illetve kerültünk Fodor Ferencsel egy időben. Ekkor a múzeum épülete még a Somogyi könyvtár kiköltözését követő felújítás előtt állt. A bejárat a város felől, a földszinten volt, az ajtónyitást csengetésre vezényelte Trogmayer Ottó titkárnője, Ulrika. A néprajzi raktár felé vezető folyosó ajtaja is mindig csukva volt, idegenek számára megközelíthetetlen.

A ludasi széldaráló felmérésekor Nagy Verával és Juhász Antallal 1987-ben.

Az első években a raktárban rendezkedtünk be. Az első ablakmélyedésben Lele József íróasztala állt, azután Fodor Ferié és az enyém. (Kicsit hátrébb pedig Lele Judit asztala volt, aki csak uzsonnázni ült le, egyébként szorgosan porolt, takarított egész nap.) Az első években Juhász Antal több alkalommal vitt mindkettőnket tanyai gyűjtő utakra, közösen leltároztunk, szerveztük az önkéntes gyűjtőpályázatot. Ekkoriban készült a Csongrád megye népművészete című kötet és több település monográfiája is. A nyolcvanas évek végén indult a Duna-Tisza közti migráció irányait feltáró közös kutatás – mindez jó iskola volt számomra.

A közösségben is jól éreztem magamat. Mi, néprajzosok szót értettünk egymással, de másokra is szeretettel emlékszem, akik már nem dolgoznak a múzeumban, akiktől számtalan jó tanácsot vagy példamutatást kaptam. A szakmán túl Zöldi Pál könyvtárossal és Pintér Tibor gépkocsivezető-költővel a szépirodalomról lehetett eszmét cserélni, Moldovay Gézané, Ottilia pedig mindig megtalálta a módját, hogy nevetésre ingerelje a kollégákat... És felejtethetetlen az első itt töltött, fergeteges hangulatú farsangi bál is, amikor a díszteremben a Molnár dixieland húzta a talpalávalót.

Sok felemelő és sok apró emlék köt ide, hiszen majdnem pályakezdőként lettem az intézmény munkatársa. Az árnyékokat (a sajátom kivételével) átlépném ezúttal. Egyet mégis megemlítek: mióta átléptem a múzeum küszöbét, szinte megszakítás nélkül költöztetjük a gyűjteményt vagy valamelyik részét. Ez 1986-ban kezdődött...

A következő szerzőnek Bátyainé Gittát ajánlom.

Tervek, szándékok a Történeti Osztályon

Rövidesen 26 esztendeje a Móra Ferenc Múzeum Történeti Osztályán dolgozom. Az idén július 1-el kaptam az osztály vezetésére a megbízatást. A személyi feltételek többé-kevésbé adóttak. Az osztályon jelenleg három fő folytat Ph .D. tanulmányokat, ill. készíti dolgozatát. A tudományos tevékenység hagyományosan erős oldala az osztálynak. Amit szeretnék az osztályon elérni: A gyűjtő, feldolgozó munka legyen arányait tekintve összhangban a tudományos publikációkkal.

A nyilvántartás elektronikus formában történő gyakorlata egyre inkább kívánatos lenne. Ehhez kellene rövid időn belül a technikai és szoftver hátteret biztosítani. Ugyanis számítógép parkunk igen vegyes

és általában elavult. Amennyiben ezek az akadályok elhárulnak, sikerülhet a virtuális múzeum anyagához sajátunkkal jelentősen hozzájárulni. A mostani év hátralévő hónapjaiban meg kell oldani a revíziózást minden olyan helyszínen és területen, ahol gyűjteményünkben vannak kihelyezett, elhelyezett, kölcsönadott darabok.

Nagy hangsúlyt kívánok fektetni az új állandó történeti kiállítás elkészítésére. Ehhez már folyamatában készíteni kell a forgatókönyvet, hogy pályázható anyag legyen a birtokunkban. Nagyon fontos, hogy a Fekete-ház pincéje mihamarabb vízmentessé váljon, konferenciák és kiállítások megvalósítására alkalmas állapotba kerüljön. Ez arra is jó lehetőséget nyújt

majd, hogy a gyűjteményünk azon részét, amely abban a klímában nem sérül, bemutathatóvá válik, akár lapidárium is elhelyezhető lenne itt.

Továbbra is aktív szervezői, résztvevői kívánunk lenni konferenciáknak itthon és határon túl. Méltóképpen kívánom megünnepelni a Fekete-ház, mint épület 150. évfordulóját. Ugyanakkor a Múzeum fennállásának 125. évfordulóját (2008) is jól elő kell készíteni.

Folytani kívánom az eddigi jól bevált gyakorlatot a tanulmányutak terén. Szerteágazó és hasznos külkapcsolatainkat továbbra is fontosnak tartom. Ezzel is a világra való nyitottságunkat erősíthetjük.

Tóth István

Harminc éves hányattatásnak vetettünk véget Szentesen

Mint az 2004 óta megszokott, 2007 nyara is megfeszített munkával telt a Koszta József Múzeum munkatársainak. A történet a '70-es évek közepére nyúlik vissza, amikor Szentes városa kisajátította a múzeum József Attila utcai épületét. Ebben, a ligeti épület nagyságával vetekedő méretű, szép, a város központjában elhelyezkedő ingatlanban volt a múzeum állandó néprajzi kiállítása, itt kapott helyet a néprajzi raktár, a Drahos gyűjtemény, az időszaki kiállítások, valamint volt benne egy szolgálati lakás is. Az ott őrzött anyagot a múzeum nem tudta elhelyezni, ezért kapott a várostól ingyenes használatra egy külső raktárat, az éppen megszűnő lapistói iskolában. Muzeológiai szempontból ekkor kezdődött egy hatalmas anyag hányattatása, hiszen a külső raktár nem kínált biztonságos, a műtárgyak állagának megfelelő elhelyezési lehetőséget. Majd az épület állagromlásával ez a helyzet egyre veszélyesebb lett, a faanyagok súlyos fertőzést kaptak.

A '90-es években a megnövekedett gyűjtemények újabb ideiglenes raktárat igényeltek, ekkor kapuk meg az éppen megszűnő kajáni iskola épületét. A lapistói helyzet megismétlődött. A város időközben eladta a lapistói épületet, majd hirtelen a kajánit is, ezért 2006-ra végleg el kellett hagynunk Lapistót, 2007. őszére pedig Kajánt. A megyeháza felújításával megszűnt az ott működő régészeti bázis, ahol elsősorban az ásatási felszerelés, a topográfiai, az elkerülő út anyaga és a nagyobb feltárások (Szegvár vár, Szentes-Kontrapart, Nagymágocs-Pap tanya) százezres darabszámot meghaladó leletei kerültek elhelyezésre. Ekkor áthidaló megoldásként a Koszta utcai üresen álló házba hurcolkodhattunk 2006 évvégéig, műtárgyvédelmi szempontból a korábbi előzményeket újra átélve. A felújított megyeháza pincéje rendkívül szerény méretű és nagyon rossz minőségű raktározási kapacitást hozott, ezért kértük, hogy a ligeti épület maradjon a megyei múzeum tulajdonában, hogy a több mint harminc éve folyó gyűjteményi hányattatás véget érjen. A kérés megértésre és támogatásra talált.

Így a nyár folyamán a várostól kapott külső raktárakból beszállítottuk a ligeti épületbe a kint elhelyezett anyagokat. A ligeti épületben sor került a tárgyak elsődleges válogatására és

tisztítására, majd ezek az anyagok az előzőleg megépített – elsősorban a szegedi múzeum raktárából feleslegessé vált és lebontott – salgópolcokra kerültek.

A munka során mintegy százharmincezer tárgy került megmozgatásra, közöttük a Régészeti Gyűjtemény jelentős része, a Néprajzi Gyűjteményből a bútort és mezőgazdasági eszköztár, továbbá a Délalföldi Térképtár, a teljes Régészeti Adat- és Fotótár, valamint megkezdjük az összességében kb. nyolcvanezer darabból álló önálló Történelmi Gyűjtemény kialakítását a ligeti épületben a könyvtár elhelyezésére szolgáló helyiségben. Ez azt is jelzi, hogy a múzeum mintegy hétezer darabos könyvtára a nyár folyamán szintén átköltözött a volt megyeházára, ahol még az év során kialakítandó olvasóval méltó elhelyezésre kerül.

A lépést azt tette lehetővé, hogy a Koszta József Múzeum törzssanyaga és kiállításai 2004–2006 között átköltözött a város szívébe, a volt megyeháza felújított épületébe, ahol az ALFA pályázat segítségével megnyíltak az új kiállítások. Ezzel felszabadult a hely a ligeti épületben, hogy műtárgyvédelmi és muzeológiai szabályoknak megfelelően elhelyezésre kerülhessenek a külső raktárakban őrzött értékes anyagok, valamint a legnagyobb gyűjteménytettek. A legizmosabb régészeti gyűjtemény szakmailag minimálisan szükséges munkaterei (válogató, tisztító és konzerváló restaurátor labor, leltározásra váró anyagok raktára, régészeti topográfiai gyűjtemény, leltározott anyagok raktára, törzssanyag és látványraktár, régészeti fotó- és adattár, térképtár) kialakításra kerüljenek.

A munkában a múzeum valamennyi alkalmazottja részt vett, sőt nagyon sok – ingyenes – túlmunkát végeztek a munkatársak, éppúgy a szakalkalmazottak, mint a technikai személyzet. Kiemelendő, hogy a legnehezebb időszakban a Koszta József Múzeum Baráti Köre társadalmi munkában segítette a cipekedést. A zökkenő mentes költözés irányítását Vigh László főrestaurátor végezte, a régészeti anyag költöztetésében Szabó János József és Béres Mária, míg a néprajziában Mód László vállalt komoly szerepet. Köszönet valamennyi munkatársnak és külső segítőknek a támogatásáért.

Csongrád megye japán befolyás alatt

A Móra Ferenc Múzeumban látható „Távolí fények – közelítő színek” című, a japán kultúra hatását bemutató kiállítás anyaga 12 különböző múzeum és galéria gyűjteményéből áll össze. A sok százmilliós nagyságrendű műtárgy együttes által a látogatók egy misztikus világgal, a Távol-Kelet varázslatos hangulatával találkozhatnak. A január 20-ig megtekinthető kiállításon 11 eredeti fametszet, 39 japán tárgy, 15 baba és 21 egykoron a mindennapokban használt tál, díszváza, edény látható. Mindezen túlmenően pedig 93 a japán művészet hatását érzékeltető magyar alkotás – többek között Rippl-Rónai József, Csók István és Kassák Lajos műve – is része a kiállítandó kollekciónak. A Csongrád megyei közgyűjtemény a japán-tárlat és a hozzá kapcsolódó kísérőrendezvények által a következő hónapokban szimbolikusan a „felkelő nap múzeumává” válik.

A japán-kiállítás két kurátora, Papp Katalin és Gálig Zoltán művészettörténészek másfél éves munkával szervezték meg a kétmilliárdos értékű kollekció bemutatását. A tárlat nyilvánvaló

bizonyítéka annak, hogy milyen komoly hatás gyakorolt a japán kultúra az európai és ezen belül a magyar művészeti gondolkodásra. A szecesszió, az impresszionizmus és expresszionizmus mint a korszakot meghatározó stílusok nem jöhettek volna létre a japán művészet filozófiája nélkül.

A tárlat művészettörténetileg legértékesebb részét azok a tárlók jelentik, melyben 19. századi eredeti japán mintakönyveket állítanak ki a kiállítás rendezői. A távol-keleti motívumokat bemutató mintakönyvek mára már Japánban is különlegességnek számítanak. Számos a japán lakkművéség csúcsát jelentő inrót is láthatnak a tárlaton az érdeklődők. A miniatűr alkotások egykoron a japán hétköznapiakban töltötték be fontos szerepet. A gyógynövényeket tartalmazó kis dobozkat a férfiak az övükre akasztva viselték, és ha bármilyen fájdalom tört rájuk, egyből kéznél volt a segítség. A kiállítás látványosságai közé tartoznak még az úgynevezett neckék, a míves elefántcsont faragványok, a legyezők, a kimonók is.

Medgyesi Konstantin

A makói múzeum Mária Terézia képe

A makói József Attila Múzeum képzőművészeti gyűjteményének egyik legjelentősebb alkotását az elmúlt évben – sikeres pályázat nyomán – tudtuk restauráltatni. A munkát a kitűnő – makói származású – restaurátorművész, a Szentendrén élő Brutyó Mária végezte el, a tőle megszokott magas színvonalon.

A képet ünnepélyesen 2007. május 18-án, a Múzeumi Világnapon avattuk fel. Az érdeklődő makóiak előtt Dr. Halmágyi Pál igazgató a kép kalandos történetét, Brutyó Mária pedig a restaurálás folyamatát és a munka izgalmas részleteit ismertette.

A hatalmas méretű alkotás (eredeti keretében, melyet szintén helyreállítottunk,

305 x182 cm) Torontál vármegye megrendelésére készült a 19. század utolsó harmadában. Gilicze János makói levéltáros legújabb kutatásaiból tudjuk, hogy a festmény ünnepélyes leleplezésére 1881. október 4-én került sor a nagybecskereki vármegyeháza dísztermében. Az avatóbeszédet Rónay Jenő főjegyző tartotta.

A képet az I. világháború végén, az uralomváltás zavaros napjaiban menekítették Kiszomborra, Csonka Torontál vármegye székhelyére. Onnan került a 20-as évek közepén Makóra, az ideiglenesen egyesített Csanád-Arad-Torontál vármegyék székházába.

Az újabb háborúig a főispáni nagyszalon díszjele volt, a Mária Teréziát uralkodói díszben ábrázoló festmény. Az 50-es évek elején került át a háborúban erősen megrongálódott műtárgy a múzeumba, ahol fél évszázadon át csendben aludta csipkerózsika álmát.

Az eredeti szépségét most visszanyert, megújult kép múzeumunk egyik büszkesége és fő látványossága lett. Az állandó helye a most készülő új állandó kiállításban lesz.

H.P.

Hogyan lesz János vitézből Galant John ?

Hírek levélben és dróton

Igazi csemegét kínál a Kass Galériában látható bélyegkiállítás a hírközlés technikai kuriózumokkal. Együtt nyújt érdekességet a két „műfaj”, hiszen a hazai és nemzetközi bé-

lyegművészetet reprezentáló Kass-bélyegek és bélyegtervek bemutatója mindig kínál újat, a korábbi kiállításoktól eltérően. Egyébként is: Kass János grafikusművész örök megújuló, művészete mindig friss. Ennek tanúsága a bemutató.

A Hírek levélben és dróton címet viselő kiállítás szeptember 28.-án nyitotta kapuit Egerváry László, a Postamúzeum igazgatója ajánló szavaival. A rendhagyó tárlaton Kass János Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas, Érdemes Művész és Kiváló Művész, Szeged Város Díszpolgára bélyegtervező grafikai munkásságának három évtizedét követhetjük nyomon. Az alkotó művész és a Postamúzeum, valamint a Dél-Alföldi Postatörténeti Alapítvány sok éve tartó együtt munkálkodása tükröződik abban, hogy a kiállítóteremben

a tematikailag, érzelmileg is közeli régi hírközlési eszközök, telefonkészülékek, kisközpontok is helyet kaptak a remekművű lapok társaságában.

Kass János remekművű, „meseszép” bélyegei, a jeles magyarokat idéző fényesen komoly lapok, díjnyertes sorozatok mind láthatók a kiállításon. Az 1973-as Madách bélyegtől kezdődően a legutóbbi, 2004-es „Jeles magyarok” sorozatig élményszerű kalandozásban részesedhet a látogató a tárlaton. Ott vannak a díjazottak, az ily módon legsikeresebbek, mint például az 1987-es „Az orvostudomány nagy úttörői” sorozat, amely elnyerte a 38. Párizsi Őszi Szalon művészeti nagydíját. Kuriózumként ránézhet a tárlat vendége az 1979-es eredetű mesebélyeg „kalóz” változatára, amit különösebb engedély, vagy legalább visszajelzés nélkül 2001-ben kiadtak a Seychelles-szigeteken, s amelyet 95 dollárért adnak-vesznek most.

(Ebből persze idehaza senki nem részesedik, „természetszerűen” maga az alkotóművész sem.)

De ez is az elismerésnek egy formája, hogy közel harminc év után is milyen népszerű e bélyegsor a világban. Érdemes tehát szemügyre venni, miként lesz János vitézből Galant John. A kiállítás számos más ér-

dekességet, újdonságot rejt: közönség elé kerül a Vasarely bélyegsor, Vasarely eredeti aláírásával, falra kerül a Kass Galériában a nyilvánosság előtt még nem szerepelt ENSZ bélyegterv lapjai, a Bartók emlékévre, 1980-ban készített Kékszakállú herceg vára-lapok bélyeggé végül is nem lett változatai és technikai próbanyomatok a művész bélyegtervei közül – vizuálisan beavatva a műhelytitkokba – például a gyönyörűséges lepke sorozat.

A síkban szemlélhető művek társai a bemutatón a távközlési eszközök, amelyek talán nosztalgia, talán a technikai forma változatossága okán, talán egyszerűen mára játékká vált mivoltukban ragadják meg a nézőt. A Dr. báró Szalay Gábor államtitkár posta vezérigazgató gravírozott csillogó asztali telefonja, mint főúri szalonokba való darab éppúgy vonzza a tekintetet, mint a nem oly régi „csodamasina” az 1987-ben nyugdíjazott kisközpont Kút-völgyről. Van azután katonai telefon a 30-as évekből, kurbilis telefon a 40-es évekből, s a legrégebbi technikai érdekesség az 1910-es átkapcsoló rendszer.

A szépségek és érdekességek tárlata szeptember 28-tól január 13-ig látható a szegedi Kass Galériában. A több hónapos időtartamú tárlat szép keretet kínál a Karácsony másodnapján 80. születésnapját ünneplő művész köszöntéséhez, amelyre ezzel a kiállítással készült a Móra Ferenc Múzeum.

Jégkorszaki mamutfogak és fejlábúak a vármúzeumban

Őskövületek százait tekinthetik meg az érdeklődők a Móra Ferenc Múzeum várépületében. A „fiatalabbak” néhány tízezer évesek, a korosabb példányok több millió évvel ezelőtt éltek.

„Kéz közelbe hozzuk az evolúció, az élővilág fejlődése során már régen kipusztult, eltűnt élőlények megkövesedett maradványait” – mondja Varga András muzeológus, a kiállítás rendezője. Az őslények világát bemutató tárlat számára ideális helyszín a vármúzeum, mert az ódon hangulatú kiállítóhely tagoltsága, a három hajó lehetőséget ad arra, hogy három részre bonthassák a szakemberek a sokrétű gyűjteményt.

A mostani tárlat az eddigi legjelentősebb kiállítás a Dél-Alföldön, mely az őslények világát tárja a nagyközönség elé. Már közvetlenül a bejáratnál érdekes látványban lehet részük a látogatóknak. Két nagyméretű, hatvan centiméter átmérőjű csigaházaz polip, vagyis ammonitesz várja az elmúlt évmilliók élőlényekre kíváncsiakat. Az ammoniteszek a kihalt tengeri állatok egy csoportja. Nevüket **idősebb Plinius** ókori tudóstól kapták, aki az egyiptomi istenről, **Ammonról** nevezte el a csigaházaz polipokat.

A különböző földtörténeti korok megkövesedett, átkristályosodott tanúiként a tárlat palettáján megtalálható a csigák, a kagylók és a fejlábúak számos képviselője is. A fejlábúak a puhatestűek legfejlettebb csoportja, egyik jellegzetességük, hogy ma élő leszármazottaik méregmíriggyel is rendelkeznek.

A nagyközönség számára a kiállítás leglátványosabb részét a több tízezer éves mamut, barlangi medve és ősbövény fogak, csontok jelenhetik. Ezek a darabok annak köszönhetően maradtak fenn mindezekéig, mert hosszú évezredek át levegőtől elzárt területeken lehetnek, például homokos talaj mélyén, s így nem tudtak oxidálódni, rothadni. Manapság az őskövület gyűjtemények leginkább folyókotrások idején előkerült példányokkal gazdagodhatnak, de a Bakonyban meddőhányók, külszíni kőbányák környékén barangoló turisták is bukkanhatnak őslény maradványdarabokra.

A „Kőbe zárt titok” című tárlaton kiállított kollekció a Móra Ferenc Múzeum tulajdona. Három évvel ezelőtt közel négyezer példánnyal gyarapodott a megyei múzeum gyűjteménye. A közintézmény természetrajzosaik rendszereztek az új szerzeményeket és most – kiegészítve a régebben a múzeumba került darabokkal – készen állnak arra, hogy minden érdeklődőnek megmutassák a páratlan gyűjteményt.

ÉVEZREDEK TALÁLKAHELYE – megyei múzeumi lap

Felelős kiadó: dr. Zombori István múzeumigazgató

Szerkesztő: Becsei Péter